СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 3. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 5-го січня 1939. No. 3. Jersey City, N. J., Thursday, January 5, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1918, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВІДКРИТТЯ НОВОЇ СЕСІЇ КОНГРЕСУ

ВАШИНҐТОН. — В столиці розпочав конгрес свою з черги 76 сесію нарад. На цій сесії слідне скріплення республиканських сил, які задумують свою силу якслід використати в напрямку відповідного законодавства. На початку нарад комісія дослідів над державними фондами подала звіт зо своєї діяльности. До тої комісії належало пять членів: чотирох демократів і один републиканець. У своїм друкованім звіті вони подали, що в трьох стейтах дійсно надужито державно-запомогових фондів і замісць звертати їх в напрямку поборювання безробіття, їх уживано для політичних цілей. Справді в звіті нема безпосередного обвинувачення на бувшого головного директора „Доблю Пі Ей", Гопкінса, але проте дехто думає, що противники Гопкінса використають цей звіт, щоб не допустити до затвердження його на секретаря торговлі.

ДАЙЕС СКЛАДАЄ ЗВІТ.

ВАШИНҐТОН. — Конгресмен Дайес, голова дослідної комісії неамериканських активностей, вніс перед засідання конгресу звіт на 185 сторінок друку. В тому звіті він говорить, що в Америці працює чимало комуністичних організацій, щоб повалити теперішний американський устрій, а є також чимало націстичних й інших шпигунських організацій, які стараються викрасти тайни американської зброї. Далі Дайес говорив, що секретар Ікес, секретарка Перкінс і теперішний головний прокуратор Мурфі, не то, що не помагали йому в його роботі, як це було ухвалено конгресом, але виразно перешкаджали йому і кидали колоди під ноги. Дайес говорив, що його шість-місячна робота тільки тронула поверхню лиха, а ще не виконала якслід своєї роботи. Він домагався нових $150,000 на продовжування цеї роботи.

ПРОЄКТ КОМІСІЇ ЗБРОЄНЬ.

ВАШИНҐТОН. — Комісія морських збройних сил Америки подала звіт перед конґресом про теперішне положення морської оборони Америки, а заразом подала плян, що треба робити. На думку комісії Злучені Держави Америки мусять чимскорше побудувати 41 ріжних морських баз, здовж побережя Тихого і Атлянтійського океану, а також в околицях Панамського каналу і на островах Тихого океану.

СТРАЙК ТАКСІВКОВИХ ШОФЕРІВ.

НЮ ЙОРК.— Шофери великих нюйорських таксівкових компаній вийшли на страйк. У страйку взяло участь около 11,000 осіб. Приватні власники таксівок можуть працювати і зогляду на відсутність компанійних таксівок вони роблять знаменитий бизнес.

СКАРЖИВ ПОСАДНИКА ЗА „ОБРАЗУ ГОНОРУ".

НЮ ЙОРК. — Адвокат Вайдберґ, який в часі виборчого мітінгу зробив щось невідповідне й дістав за це від посадника Ля Ґвардії нагану, заскаржив відтак посадника за „образу гонору". Ля Ґвардія мав ужити таких слів: „Вони вже викидають драбугу. Політикани часто не доцінюють гарної публики і, вирвавши десь якогось драба в шинку, висилають його розбивати зібрання". Адвокат Вайдберґ хотів за ту образу дістати $100,000, але суддя викинув справу з суду.

ЗАКИДАЮТЬ РОПЕРОВІ, ЩО БАВИВСЯ ЗА ДЕРЖАВНІ ГРОШІ.

ВАШИНҐТОН. — Державний контрольор Еліот закинув бувшому секретареві Роперові й деяким іншим членам торговельного департаменту, що вони для приватної забави уживали державний яхт, а навіть напитки, цигара і папіроси записували на кошт держави, вписуючи їх в рубрику: „фарба для яхту", „харч для моряків" і т. п.

НАВІТЬ РИБІ ОБРИДАЄ НЕВОЛЯ.

НЮ ЙОРК. — В нюйорськім акварію сталася така пригода: риба, звана „вікфиш", затужила так за волею, що з розпуки скочила в шибу і, вибивши її, опинилась на підлозі акварію. Послугачі зараз підняли її і вкинули знов до посудини, в якій було кількадесять інших товаришок неволі. Риба при тім дуже покалічилася й ледви, чи буде жити.

ХОЧЕ ДЕРЖАВНИХ ДОСЛІДІВ НАД ЗУБНИМИ ХВОРОБАМИ.

НЮ ЙОРК. — Міський лікар Шойлер, перед збором дентистів сказав, що федеральний уряд повинен чимскорше занятися дослідами над зубними хворобами і помогти людям ті хвороби лікувати. Адже уряд, говорив Шойлер, займається здоровлям суспільности. А 90% людей в більшій чи меншій мірі затронені зубними хворобами.

ВОЄННА ДОБИЧА?

Від китайців, що втікали перед наступаючою армією японців до британсько-китайської границі в Ковлун-Гонконґ, англійські жовніри забирали на границі все, що китайці несли: кошики, одіння, зброю, шоломи, тощо. Англійські жовніри казали, що китайці мусять це все віддати зо санітарних причин, себто, щоби не ширити пошестей.

СЕНЗАЦІЙНЕ БАНКРОТСТВО ЖИДІВСЬКОГО БАНКУ.

У Вильні помер на удар серця жидівський банкир Товія Бунімович. Смерть банкира виявила, що довги його банку перевищають активи і тому окружний суд у Вильні призначив трьох синдиків: адв. Краєвського, адв. Сенфера та урядовця цього банку Кашатського, бо банк припинив виплати. Припинення виплат банку, що істнував 50 років, викликало сильне враження між вкладчиками, зпоміж яких скінчив самогубством 36-літній Шимон Зельманський і намагалась отруїтися Сара Сурвич, що мала зложені в банку гроші для своєї доньки. В банку Бунімовича зложили жиди на посаги своїх доньок понад два міліони зл. Далі в цьому банку зложили службовики жидівської фірми міліон злотих, що їх виграли на льотерії. Польська преса пише, що до банкротства банку причинилася відома брилянтова афера, в яку був замішаний брат директора Бунімовича, і девізова афера. Банкротство банку Бунімовича викликало великий переполох між жидівськими купцями, бо фінансував їх промисл і торговлю, зокрема вивіз льону і дикти до заморських держав.

БОЛЬШЕВИКИ БУДУЮТЬ ПАРКАН ЗДОВЖ ПОЛЬСЬКОГО КОРДОНУ.

Як подають з пограниччя, в околиці Здолбунова почала совєтська армія будувати здовж польського кордону паркан, високий 3 і пів метра, та засіки з кільчастого дроту. Ходять поголоски, що такі паркани збудують здовж цілого польського кордону.

Населення з прикордонної смуги масово вивозять у глибину краю.

ЖАХЛИВЕ САМОГУБСТВО.

Перед кількома днями в югославській місцевості Зеряв трапилася жахлива подія. У тамошній копальні олова працював як машиніст 42-літній Іван Брісник, якого стрінуло цього року велике нещастя, а саме до кількох тижнів померла йому жінка та шестеро дітей. Зовсім самітний машиніст почувався з кожним днем гірше. Бувало, що підчас перерви у праці він сідав у копальні разом із товаришами та з плачем оповідав їм про свое нещастя. В останних днях він попав у задуму і навіть не відповідав уже на запити, яких наче не чув.

Одного дня, коли він вийшов із копальні, вложив собі в уста динамітовий набій і підпалив його. Сила вибуху була така жахлива, що навіть шоп, під якою стояв нещасний самовбивник, вилетіла в повітря.

ВБИВСТВО СВЯЩЕНИКА ПІД ПЕРЕМИШЛЕМ.

У ночі 1. грудня м. р. невідомі бандити дісталися до хати селянина Палиса у Крамариці. Бандити стероризували родину Палиса і почали грабувати. На крик бандитів збудилася служниця кс. Фуса, який був раніше парохом у Крамариці. Служниця вибігла до сіней і тут один з бандитів ударив її сокирою по голові. Одночасно другий бандит побіг до помешкання кс. Фуса і по довшій боротьбі з ним убив його. Бандити ограбили помешкання священика і забрали йому 140 зл. та ріжні річи. Важко ранену служницю відвезли до шпиталю в Перемишлі, де вона бореться зо смертю. Поліція шукає бандитів.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПРОМІННЯМИ РЕНТҐЕНА ВИКРИВАЮТЬ ФАЛЬШУВАННЯ МУКИ.

Останніми часами фахівці вживають чимраз частіше промінів Рентґена, щоб визначити фальшування харчевих продуктів. Між іншим при допомозі тих промінів можна зовсім легко ствердити, чи в муці є борит або частинки олова. Через чисту муку ці проміні проходять без перешкод. Колиж мука має металічну домішку, її відбитка буде менше або більше затемнена.

В ПАМЯТЬ АТЕНТАТЧИКА ПРІНЧІПА.

В 1934 р. повстало у Сараєві товариство з метою вшанувати память Гаврила Прінчіпа, який 28. червня 1914 р. виконав атентат на архикн. Франца Фердинанда та його дружину в Сараєві. Згадане товариство зібрало 400 тисяч динарів на будову дому ім. Г. Прінчіпа в його родиннім місцевості. Тепер повстав у Білгороді спеціяльний комітет, щоб ушанувати память Прінчіпа. До комітету ввійшло багато визначних державних достойників. У нововибудованому домі ім. Прінчіпа буде приміщена гімназія, Сокіл, театральна саля, читальня та інші культурно-освітні товариства.

ЧОМУ ПЕРВІСНІ ЛЮДИ МАЛИ ЗДОРОВІ ЗУБИ.

Узублення людських черепів із передісторичних часів доказує, що тодішні люди назагал не знали зубних недуг. Черепи, що походять із пізніших часів, мають чимраз гірше узублення. Учені пояснюють це в той спосіб, що винахід горшків та їдження варених страв вплинуло фатально на людські зуби. Бо варені страви тратять багато субстанцій, що мають вапно, яке грає, як відомо, дуже важну ролю при творенні кістяних тканок у дітей. Тому теж недостача тих субстанцій впливає погано на стан зубів. Крім того варені страви мають вітаміну „Б", або в дуже малій скількости, або не мають її зовсім. А ця вітаміна грає теж велику ролю у звязку зі станом зубів.

Зчасом люди мали чимраз гірші зуби, аж вкінці підчас володіння останніх французьких королів дійшло до того, що важко було знайти 30-літнього мужчину, або 30-літню жінку, що малиб хоч кілька здорових зубів. Наслідки того були дуже погані, бо як згадують тодішні літописці, то навіть найелеґантніші пані й панове мусіли постійно мати перфумовані цукорки, щоб їх запахом убити погану вонь, що йшла з уст.

Нижчі шари тодішнього громадянства мали здоровші зуби.

На думку стоматольоґів, головною причиною того явища є те, що бідніше населення тодішніх часів їло виключно разовий хліб, який тільки краще жвякати від питльованого хліба. Таким чином разовий хліб прочищував усе краще зуби. Крім того разова мука має хроповаті частини, які незвичайно добре впливають на емалію зубів.

УКРАЇНА ЦЕНТРОМ УВАГИ СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ

ПРАГА. — Українська справа є центром уваги світової політики. Вона є поставлена пресою і світовими діячами на чергу дня, хоч Московщина й Польща направили проти неї ввесь свій апарат. Настала пора, коли повинно бути довершене визволення України. Таке відчуває український нарід, і не тільки він. Це відчуває уже ввесь світ.

ПРИГАДУЮТЬ ОБУРЕННЯ.

ХУСТ. — „Нова Свобода" в статті „Перемога правди й науки" пригадує злочини давньої празької влади супроти української мови. І пише між іншим таке: Коли над нами провадили насильство мадярські азіяти, то їх протиукраїнська політика не викликала такого обурення та огірчення серед свідомих українських громадян. Але як Прага повела проти нас боротьбу, як вона всупереч науки, почала розбивати наш народ при допомозі московських емігрантів, які втікли під чеське крило з Московщини, то вже було вершком невдоволення, то вибухало протестами, шкільними страйками і врешті неслухом українського вчительства, яке перестало шанувати владні накази, а вчило дітей своєю рідною українською мовою. Переслідування й кари шкільних урядників не застрашили вірних синів української нації. Учительство героїчно провадило боротьбу проти винародовлення й цю боротьбу спільно з нашим народом виграло".

Всюди тільки наша мова.

А далі читаємо ще таке: „Від нині наша мова має лунати скрізь: в школах, урядах, торговлях, на залізницях, на поштах . . ., всюди, де наш народ живе". Всі урядники мусять говорити українською мовою. Всі уряди негайно мусять запровадити українську мову і вживати її зі всіми сторонами, бо то є мова держави".

ВІДСВЯТКУВАТИ ГУЦУЛЬСЬКЕ ПОВСТАННЯ.

ХУСТ. — Двадцять літ мине 7. січня 1939 року як наша Гуцульщина підняла в Ясіні явне й збройне повстання проти мадярського панування. Зі Західньої України прийшов гуцулам на поміч поїзд відважних братів-вояків, з якими разом вдалось на другий день Різдва взяти в полон мадярське військо. Наші вояки заняли потім Рахів, а пізніше Сигіт. Досі не можна було відсвяткувати цеї події як пристало на українську націю. Та тепер, коли в Карпатській Україні є вже своя влада, свято відбудеться дуже врочисто. Це буде всенародне свято й відбудеться в Ясіні.

МЕРТВЕ МІСТО.

ХУСТ. — З відомостей, які наспівають з Ужгороду, виходить, що рух у місті цілком завмер. Нема ніякої торговлі. Вищі школи є без учнів. У всіх школах заведено мадярську мову як викладову. А „русский" Сулинчак, що був за чеської влади директором ужгородської гімназії, тепер за мадярської влади бє кожного учня по голові, як не знає мадярської мови. Подекуди вчать ще додатково й „русского языка" після Сабової граматики.

ЖІНКИ У ПРЕМІЄРА.

ХУСТ. — Премієра д-ра Волошина навідала делеґація Союзу Українських Жінок й заявила, що українські жінки будуть й надалі працювати для добра нашого народу й всіми силами підпиратимуть свою народню владу.

ВОЛОШИН ПРО ВЕЛИКУ УКРАЇНУ.

ПРАГА. — Премієр о. Волошин, запитаний французьким журналістом про велико-українську державу з 45 міліонами українців, відповів, що Карпатська Україна є замала, щоб могла активно заважити в такій скомплікованій справі. Але вона симпатизує з українцями в Польщі й під Совєтами, бо „всі ми є одної національности".

ПОЛЬСЬКИЙ ПАТРІОТ, НАШ ВОРОГ.

ЛЬВІВ. — Помер д-р Й. Т. Теодорович, вірменський католицький архиєпископ, що родився на українській землі, на Покутті, кінчив науки в Станиславові й Львові, був парохом у Бережанах, а ціле своє життя присвятив Польщі. Був одним з найзавзятіших ворогів українського народу. Як епископ засідав в галицькім соймі й там був завжди проти усяких полекш для українців. Виступив був навіть проти компромісової виборчої реформи. І коли всі погодилися, він з польським епископатом обстоював далі своє протиукраїнське становище. Ціле життя політикував. В 1917 р. виголосив в австрійськім парляменті дуже відважну промову за Соборну Польщу. В 1922 р. хотів забрати Василіянам церкву в Варшаві. Та проти цього станув уже й папський нунцій. До смерти остав вшехполяком і розумів і визнавав тільки польські інтереси — на українській землі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО КОНСТРУКТИВНОЇ ПРАЦІ

Поважні втрати української території, понесені внаслідок віденського рішення, поставили перед урядом Карпатської України поважні завдання. Від території Карпатської України відорвано цим рішенням найбільші міста країни, а передовсім її столицю, Ужгород, котра за кільканацять останніх літ не дивлячися на недбальство й невмисний саботаж празького уряду, вспіла вже перетворитися на столицю українського народного руху.

Відобрання Ужгороду було відобранням столиці, отже чимось подібним до загарбання Вильни, столиці Литви, Польщею, ба навіть ще більшою утратою, бо коли по втраті Вильни Литві ще осталося багато інших великих міст, у котрих можна було примістити чолові встанови держави, Карпатській Україні тим самим рішенням відобрано друге щодо величини місто Карпатської України, Мукачево, ба навіть третє з уряду місто, Берегів. Виглядало, немовби Карпатську Україну ограблено з усіх міст, що можуть стати осередком країни, коли вона приходила до нового стану в державнім комплексі Чехословаччини.

Здаватися могло, що того роду удари відберуть усяку надію українському урядові Карпатської України, заставлять його опустити руки, здатися на долю й недолю та вижидати, що з країною зроблять далі більші сили.

Та коли такі сподівання були в тих, що добивалися повного знесення Карпатської України, а передовсім ті, що хотіли спільної польсько-мадярської границі, ба навіть ті, що на таке рішення годилися й проти нього не протестували, то видно вони не розрахувалися добре, бо український народ і український уряд Карпатської України не з тих, що легко попадають у розпуку. Це нарід, що привик жити серед найгірших злиднів, що привик поносити удари, і один удар більше його не розчарував, до очайдушшя не довів. Загартовані важкою бідою, вони не опустили рук, але беруться до праці.

Можливо, що серед таких обставин знеохотився би кожний нарід у світі, але українці Карпатської України видно твердо гартована криця, коли, не дивлячися на важкі територіяльні втрати, беруться до національної й державно-творчої праці. Коли їм забрали всі важніші міста, вони беруться перебудувати Хуст на столицю. Не маючи власних фондів у своїй бідній країні, вони роздобувають грошей позичкою, щоби виставити будинки на приміщення урядів та на мешкання для державних службовиків. Не забувають на приміщення шкіл і не забувають на створення таких культурних осередків, як український музей і український національний театр.

Українці, де вони не жили би, можуть гордитися з цеї працездібности українського племени, котру проявляють їх земляки в Карпатській Україні. Є це енерґія, котра мусить принести свою нагороду. Вона певно дозволить їм не лише загоїти тепер ті рани, задані країні, але й відвоювати в майбутньому всі великі втрати.

ЯК І ЧИМ ДОПОМОГТИ ВІДРОДЖЕННЮ ДЕРЖАВНОЇ УКРАЇНИ?

(Доклад д-ра Л. Мишуги, виголошений на річних нарадах „Обєднання Українських Орґанізацій" в Джерзі Ситі, 24. грудня 1938).

(Докінчення)

(2)

Треба пояснити.

Та треба ствердити, що чим далі, тим більш нерозумними і смішними стають ті арґументи, яких вживають ті, що представляють справу Великої України як справу Гітлера, а не як ту, яка обходить український нарід і яку той нарід уже давно виставив як свою мету, до якої постійно змагає. І тому мабуть зачинають появлятись відомости, вправді ще рідко, але брані з більш обєктивних джерел. Уже зачинають згадувати тут і там про голод в Україні під Совєтами чи про польські пацифікації над українським народом у Польщі як про дійсні події. А такі як Едвин Л. Джеймс з „Ди Ню Йорк Таймс" сумніваються, чи Гітлер справді задумує загарбати Україну. Уже появляються такі голоси нашої тут родженої молоді (як от в „Altoona Mirror" з 17. грудня 1938 під заголовком „Gives a better Understanding of the Ukrainian Question"), де молодь фактами збиває оті всі нісенітниці й неправди, що їх повно по американських часописах, особливо, коли пишеться про жидівські погроми в Україні. І це добре, що саме тут вихована молодь ясно бачить природні підстави українського визвольного руху.

Маємо вже в Америці й такі інформації з Европи (як ті, що їх наприклад передала „Юнайтед Прес" від свого кореспондента з Хусту з дня 17-го грудня 1938), якими інформується американський загал про те, що думають справжні українські провідники про евентуальну поміч Гітлера і Німеччини в оправі Великої України. А такі інформації стверджують, що українці є рішучо противні тому, щоб у заплату за таку допомогу могла Німеччина загарбати Україну і над нею панувати. Такі інформації подають ще й ту правду, що українські провідники числять на те, що у цьому, щоб Україна визволилась та щоб ніхто над нею не запанував, допоможуть українському народові західні демократії як Велика Британія і Франція, а також і українці в Злучених Державах. В оригіналі звучать такі американські інформації (як вище згадані) ось так:

„Hope is brighter than ever for realization of the old dream of a Greater Ukraine uniting more than 40,000,000 Ukrainians in Ruthenia, Poland, Roumania bnd Soviet Russia, according to the independence movement leaders.

„Strong feeling against domination by Germany, regardless of the fact that Nazi aid is the chief hope for the movement.

„...Ruthenians hope the western democracies, such as Britain and France, as well as Ukrainians in the United States, will give them economic and moral help to avoid domination by Berlin".

Біда, тільки, що такі відомости не передає нюйорська преса, хоч вони виходять з нюйорського офісу. А ті, що живуть в Ню Йорку довідуються про них з ґазет, що виходять в Клівленді чи по інших містах.

Ми також певні, що в Америці згодом зачнуть завважувати і такі голоси як сенатора Роберта С. Ренолдза з Норт Керолайни, що вернувши з Европи дав американцям таку пораду:

„What we should do is to open our eyes and release our ears and find out what's going in the world. We sit over here and knock Hitler and knock Mussolini and every one else who differs with us in how a government should be run. We have got to stop hating. You can't get anywhere by hating, I my hate you, but it injures me and not you".

(„В першу чергу треба нам отворити очі і відчинити вуха, щоб пізнати, що властиво діється в Европі. Ми сидимо на місці і бємо Гітлера і бємо Мусолінія і кожного, що має іншу думку щодо цього, як треба правити державою. Треба скінчити з ненавистю. Нею годі щось розумного осягнути. Я можу вас ненавидіти, але це шкодить мені, а не вам").

Ось це є той шлях, по якому треба йти, коли хто хоче розуміти і український визвольний рух. Бо тоді доперва не буде й в Америці таких, що з ненависти до Гітлера намагаються вбити справу визволення українського народу і справедливу ідею Великої України.

Ще згадаю, що ми маємо великих ворогів і по українському боці. Бо ті комуністи, що пришивають своїм ґазетам українську назву, представляють змагання українського народу до визволення і створення Великої України також як таку акцію, що її створили Німеччина і Гітлер. Навіть законопроєкт про автономію для українців у Польщі, внесений у Варшаві українськими послами, є для большевиків нічим іншим, а тільки гітлерівською акцією. Очевидно тому, що тепер польський диктатор Ридз Сміґли заключив союз з московським диктатором Сталіном і обидва погодилися, що не допустять до ніякої Великої України. Ось і тому ціла міжнародня комуністична зґрая є тепер навіть проти усяких полекш для українських селян і робітників в Польщі! Тому і т. зв. українські большевики в Америці є проти змагань українського народу в Польщі визволитись з польської неволі, бо думають, що таке визволення готово захитати владою Москви над Україною в Совєтах. Це також треба вияснювати. Американський світ мусить пізнати, що це большевизм, прибираючи ріжні невинні маски, і використовуючи жидівсько-німецьке загострення, перетягнувши тепер на свою сторону ще й Польщу, намагається нищити змагання українського народу до волі, представляючи їх за такі змагання, що видумані в Берліні. А в дійсности наш нарід оплачує ті змагання своєю кровю у Львові чи Києві! Коби тільки світ хотів ту кров добачити та прислухатись і до стогону українського народу.

*

Большевикам допомагає тепер ще й вся т. зв. „карпаторусская" преса. І то по волі чи неволі. Доходить до такого безглуздя, що мадярони, для оборони „русскости", віддають Карпатську Україну — Мадярщині. Навіть хочуть у тій справі висилати делеґації чи петиції до президента Рузвелта і до урядів великих держав в Европі. Навіть скликують у тій цілі до Пітсбурґа конґрес на день 16. січня 1939 р.

І царський генерал і реакціонер Денікин є також проти Великої України. Навіть проти того, щоб іти проти Совєтів, бо це його батьківщина, така сама як і для московських комуністів. Та особливо замітне тут те, що в часі, коли українських комуністів в Україні під Совєтами розстрілюють і з урядів усувають за те, що вони хочуть відірвання України від Москви, тут в Америці т. зв. українські большевики, є проти такого відокремлення, бо воно означалоб розпад Совєтів. А мадяронські реакціонери, і то головно священики, ідуть разом з тими самими большевиками також проти Великої України, і, як було сказано, з любови до великої Росії віддають Закарпаття — Мадярщині.

Як бачимо, то всі ці справи є дуже скомпліковані. І тяжко зрозумілі навіть і для багатьох українців, а що доперва для американців. Тому саме треба нам в Америці взятися до вияснення тих справ, до влаштувань відповідних відчитів про українську справу, до дописів до американської преси і статтей для американських журналів. А далі, й то найважніше, треба взятися за видання нових публікацій про Україну, українську історію, культуру та наші політичні змагання. Переклад однотомової Історії України М. Грушевського є вже готовий. І він повинен появитися друком якнайскорше. Та заки це станеться, треба вже тепер видати анґлійською мовою коротку історію України і ґеоґрафію України. Треба **замовити** праці про те, що діялося з українськими землями і українським народом по вибуху революції в Росії в 1917 році й представити окремо найновішу боротьбу за українську державність та ті злочини, які поповнено договорами і міжнародніми рішеннями в 1919 році в Версаю, в 1921 році в Ризі, а в 1923 році в Парижі. Треба зготовити книжку про Карпатську Україну, а її треба головно для тої молоді, що походить від родичів, що вийшли зі Закарпаття. Як також треба видати брошуру, якою зясованоб коротко український визвольний рух у відповідь тим усім, що називають його гітлерівським винаходом.

Українське інформаційне бюро.

Усі ті потреби відчуває вже тепер і ширший загал. Видно це між іншим і по тім, що підносяться тут і там голоси в справі заснування Українського Інформаційного Бюра. Згадаю, що цю справу обговорювано на нарадах Злучених Орґанізацій міста Клівленду як і порушено її на зборах братств і товариств, скликаних Комітетом Допомоги Карпатській Україні в Філядельфії. В Клівленді піднесено думку, щоб таке Інформаційне Бюро мати в Вашинґтоні, та щоб воно було там таким українським репрезентативним і виконуючим тілом, яким є для державного народу посольство. Малоб воно бути в контакті з українськими політичними центрами в Евролі та подавати авторитетні інформації про український визвольний рух. Воно малоб висилати бюлетини до американської преси та видавати брошури анґлійською мовою про українську справу. На тих нарадах обговорено також і справу коштів і стверджено, що мінімальні річні кошти вдержання такого Інформаційного Бюра виносилиб найменше $20,000, але требаб видати яких $30,000, якщоб Бюро мало виконати ту працю, якої вимагає вага хвилі. Була там певність, що український загал в Америці себе на ту ціль оподаткує і потрібну суму зложить. Зокрема Клівленд зобовязався, що зложить те, що буде на нього припадати. У Філядельфії заявилися за те, щоб створити Українське Пресове Бюро з осідком в Ню Йорку, яке мало би за завдання допомагати місцевим пресовим комітетам справляти ті фальшиві інформаії про Україну і український визвольний рух, які поширюють наші вороги через американську пресу. Почин до сформування такого Бюра, малиб дати на думку Філядельфії такі центральні орґанізації: Обєднання, У. Н. Союз, У. Р. Союз, Провидіння та Народна Поміч. Філядельфійська громада зобовязалася також покрити пропорціональну часть видатків удержання Бюра.

Ось так виринула, як на теперішні часи зовсім природно, та справа, яку ми вже підносили на зборах і конґресах „Обєднання" кількома наворотами. Справа надзвичайно великої ваги. Але й дуже скомплікована. Особливо, коли ще й тепер є між нами такі, що не дуже раді з цього, що на чолі уряду Карпатської України стоїть „піп", що не довіряють тим, що там на рідній землі віддають себе в жертві для Великої України, а добачують радше в їх ділах защіплювання „фашизму" чи „націзму", і віддання України Німеччині. Очевидно, що згадуючи про це, не думаємо про большевиків. Маємо на думці тих, що малиб спільно працювати й вести спільне інформаційне бюро. Тому саме, якщоб мало прийти до створення Інформаційного чи Пресового Бюра, то треба вже тут на „Обєднанню" нам самим виразно виявити наше розуміння теперішньої ситуації. Треба нам усім ясно здати собі справу от хочби з того, як нам глядіти на те, що Німеччина не пішла наприклад проти домагання Закарпаття створити свою державу, заявляючись проти спільної польсько-мадярської границі. Булоб смішно заперечувати чи до цього не признаватись, що така постава Німеччини таки допомогла повстанню Карпатської України. І булоб нерозумним не думати між іншим і про таке, що український нарід міг би користати і з допомоги Німеччини для відродження української державности, якщо булиб вигляди, що така поміч не накладає на Україну і український нарід нових кайдан. Очевидно, що згадати за Гітлера і Україну навіть у таких випадках, це значить зараз наразити себе на назву „гітлерівського запроданця", а орґанізацію на „гітлерівську". Та тут гістерія ні при чому. Ні не треба нам звертати уваги на провокації. Бо так, як шукає в Берліні розвязки для жидівської справи американець Джордж Рублі від імени „Intergovernmental Committee on Refugees", так і ми, американські українці, виступаючи в зорґанізованій і офіційній формі, моглиб, якби ми собі цього бажали, засягнути в Берліні авторитетних відомостей і в справі відношення німецького уряду до справи визволення України. І хто знає, чи тим способом не зробилиб ми українській справі добру прислугу, якщоб підійшли до справи у спокійний, річевий і достойний спосіб і керувались добром української справи. А про наші евентуальні інтервенції щодо української справи в президента Рузвелта, згл. в американськім уряді, я і не говорю обширно, бо це для нас, американських громадян, річи самозрозумілі. Згадую за це хіба тому, що й перед американським урядом мусілиб ми виступати спільно, з ясною політичною програмою, і з ясним поглядом щодо тієї допомоги, на яку міг би числити український нарід як з боку Америки так і інших демократичних держав.

Знаємо далі, що цілком певно всі погодяться на те, що добре булоб мати Інформаційне Бюро. Але зате цілком інакше буде виглядати справа, **коли треба буде вимагати крім порад і ріжних політичних і групових застережень певного грошевого зобовязання. І то такого, яке булоб виконане. І яке не булоб припинене, колиб наприклад голова такого Інформаційного Бюра чи якийсь співробітник не припав якійсь групі чи орґанізації до вподоби. А це є ті реальні річи, через які розбива-**

СЛІДАМИ ШЕРЛОКА ГОЛМСА

Кусочок трави.

Або інший випадок: Один француз переходив вечером коло шинку і попав у сварню з одним підпитим вояком. Від слів прийшло до рукопашної бійки; вояк витягнув шаблю і розчерепив „цивілеві" голову. На другий день мусіли всі кавалеристи, які попереднього дня були в місті, ставитися „до рапорту", але до вчинку ніхто не признавався. Тоді слідчий суддя казав взяти від них шаблі і дати до оглядин під мікроскоп. Ні на одній шаблі не було найменших слідів крови. Зате знайдено під мікроскопом на одній свіжо вигостреній шаблі дрібненький кусочок свіжої трави; цей кусочок можна було доглянути тільки найсильнішими побільшаючими склами. Вояка, який мав цю шаблю, почали основно переслухувати і вкінці він признався, що це він убив „цивіля", а щоб усунути сліди крови, вичистив шаблю травою.

Порох у кишенях.

Пильні досліди над порохом у кишенях одежі уможливлюють ствердити, чим займається власник убрання, де звичайно перебуває, тощо. Так напр. на місці одного злочину знайдено блюзку, але її зверхній вигляд нічого не говорив про її власника. Тоді витріпано блюзку і порох віддано під мікроскоп. Тут стверджено, що порох з убрання складається головно з розтертого дерева. Отже блюзка належала до якогось столяра або робітника тартака. Тому, що в поросі були також сліди столярського клею, то одіж мусіла належати до якогось столяра. Поліція почала між столярами шукати злочинця і знайшла його.

Один французький криміналіст, д-р Льокард, директор технічного інституту поліції в Ліоні, заявив був, що до дослідів над порохами напровадив його Конан Дойл, чи пак Шерлок Голмс.

Сліди на місці.

Нераз сліди на місці злочину є певніші, як свідки; бо свідки часом помиляються. Сліди все є, тільки не завжди їх знаходять, чи бачать. Кілька ниток з одягу є нераз певнішою вказівкою як свідок, що бачив злочинця. Так напр. у 1914 року замордовано службовця в однім багатім домі в Кольонії (Німеччина). Злочинець одягнувся в новий одяг власника дому, а свої подерті лахи лишив на місці злочину. Це запровадило його на шибеницю. Лахи, які знайдено, віддано хемікові, а цей знайшов на вилогах блюзки один червонавий волосок з бороди, на ковнірі — кілька ясних волосків з голови, в кишенях — порох з тютюну, куснички з овочів, луску з риби, кришки хліба і два сірники з синіми головками. На основі цього ствердив хемік, що злочинець є волокитою. „Він має ясне волосся і вуси, яких волосся почервоніло від курення сильного тютюну. Латки на одязі свідчать, що він уміє досить справно шити, одначе не так, як вивчений кравець; мабуть навчився шити в криміналі. Останки з білого хліба, овочів, риби, вказують на те, що власник одягу є волокитою, який вижебрані речі носить у кишені. Сірники з синіми головками є рідкістю. За два дні зловлено злочинця.

Каплі зо свічки.

Немалу ролю відіграла хемія у вияснeнні одного злочину, що трапився в 1920 р. у французькому, приморському місті Сент-Троп. Там знайдено вбиту жінку, про яку говорили, що вона має чимале майно. Замордована лежала на землі, коло неї залізна, розбита скринка. На правім боці голови мала вбита рану, зроблену якимсь гострим знарядом. Усе вказувало на те, що жінка заскочила злочинця підчас „роботи" і тому цей її вбив.

Поліція з Тульону післала свого найздібнішого чоловіка. Цей знайшов коло дверей дому і на подвірю засохлі сліди з крови та застиглі каплі зо свічки. Зо способу, як вломився злочинець крізь двері з положення слідів з крови і капель зо свічки та з рани на голові вбитої жінки урядовець поліції прийшов до висновку, що злочинець є манькут, який при вломі ранився в ліву руку. При трупі жінки знайдено один короткий, червонавий волосок. Ніяких відтисків пальців не було; ніхто злочинця не бачив.

Поліційна ляболаторія в Ліоні, оглянувши докладно волосок і віск зо свічки, ствердила, що волосок є з вусів та що свічка є з товщів, яких уживають до свічок тільки на Сицилії, в Італії. Отже вбивник мусить бути моряком, що прибув із Сицилії. Він є молодий, має червонаве волосся, короткі вуси, курить папіроси і має зранену ліву руку.

Саме в тому часі був у пристані корабель, що приїхав був з Італії і відїхав до Кан. На покладі цього корабля арештувала поліція матроза, якого вигляд зовсім годився з описом ляборaторії в Ліоні. Між його речами знайдено багацько грошей, кусник свічки і закрівавлений залізний гак, на якому ще було кілька волосків. Злочинець зпочатку перечив, але під тягаром доказів признався до злочину.

Як бачимо, в багатьох ділянках наука перевищила далеко славного Шерлока Голмса, але рушійною силою до того був таки в значній мірі лікар Конан Дойл.

ються пляни подібної праці. Отже, щоб справа могла піти дійсно вперед, треба, щоб наша преса і наші чолові організації про ці справи отверто заговорили, щоб можна було пізнати, чи є дійсні вигляди на те, щоб створити Інформаційне Бюро спільними силами і коштами. Тоді доперва „Обєднання" моглоб перебрати на себе обовязок скликати відповідні наради з тих установ, що малиб над таким бюром політичну і грошеву контролю.

Не переривати праці!

Та заки це станеться, праця не може бути припинена. І мусить бути виконувана „Обєднанням" принаймні у тих скромних зарисах, що їх представлено. Тому треба зараз приступити до видавництва книжок і брошур. А щоб так було, треба громадянству і нашим установам дати на ту працю відповідні фонди. І то зараз. Українська справа горить. Полумя піднімається щораз вище вгору. Вдержім той вогонь нашими жертвами, нашою згідною й маніфестаційною поставою і нашою розумною обороною української справи.

РОЗМАРІ БРАНКАТО

славна американська „кольоратура-сопрано".

Вона родилася (з італійських імігрантів), росла й виховувалася в Америці. Співала в „Шікаго Сивик Опера Ко." в „Синсинаті Опера" й „Лос Анджелес Опера Ко." Виступала на концертах по всіх Злучених Державах. Звісна як зірка оперових радіових програм в „Радіо Сити Мюзик Гол" та ріжних комерційних програм. Виступить в першому українському симфонічному концерті творів Павла Печеніги Углицького в Карнеґі Гол у Ню Йорку в неділю, 8. січня ц. р.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРИДЖПОРТ, КОНН.

Свято Лесі Українки.

В неділю, 30 жовтня м. р., жінки У. Ч. Х. ОДВУ відсвяткували ювилейне свято нашої поетки Лесі Українки. Свято почалось панахидою, котру відслужив парох о. А. Бек. Пізніше того дня наступила святочна програма, котру відкрила предсідниця п. Анна Чернявська. По короткій вступній промові вона покликала на секретарку Анастасію Бих, яка виголосила відчит про життя нашої поетки. Приявні вислухали відчиту з великим зацікавленням. Вершик про Лесю Українку виголосила з чуттям Верджінія Чернявська. В дальшій програмі український скрипак Михайло Галькевич, при піяновім акомпаніяменті п. Пелипчук, відіграв скрипкове сольо. Панна Лалоч відіграла на піяні українські і американські пісні. При кінці програми на поклик предсідниці присутні зложили дар на інвалідів в сумі $8. На закінчення свята відспівано „Ще не вмерла Україна".

По концерті жінки У. Ч. Х. зійшли разом на приготованім вечерку і там забавлялись та говорили про ріжні суспільні справи.

Анастасія Бих.

ПІТСБУРҐ, ПА.

За прикладом Батька — У. Н. Союзу — Карпатській кУраїні.

Наш У. Н. Союз, як у кожній народній справі, так і в справі Карпатської України намагається зробити все, що в його силах, щоб допомогти побіді нашої правди. Помагає словом, своєю політичною акцією і помагає матеріяльно. Бо, як знаємо, призначив з одної тільки головної каси $1,500 на допомогу рідним братам і сестрам на Закарпаттю. І знаємо добре, що помагають також і відділи У. Н. Союзу. Тому всі ми певні, що й Пітсбурщина, де є таке поважне число членів У. Н. Союзу, не забуде за свій обовязок супроти Карпатської України. Вона памятатиме, що віче, яке устроюємо дня 15. січня в Пітсбурґу, має для нашої справи велике значіння. На Пітсбурщину будуть звернені очі українців не тільки в Америці, але й там на Карпатській Україні, бо зараз на другий день, то є 16-го січня, зїдуться до Пітсбурґа мадярони, щоб завдати своїми голосами удар Карпатській Україні й її владі. Постіймо як один за рідну владу! Вияснім ту справу в американській пресі й доможім до побіди української правди.

І запротестуймо одною лавою проти тих страшних звірств, яких допускається тепер Польща над нашим народом по наших рідних селах. Громадяни! Дивімся тільки на справу і на те, щоб гідно заманіфестувати, запротестувати і зложити жертву на поміч Карпатській Україні.

Марія Малевич.

ПОЗІР! ПІТСБУРҐ І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ВСІ, ЯК ОДИН, НА

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ ПРОТИ ПОЛЬЩІ

— І В СПРАВІ —

ДОПОМОГИ КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

В НЕДІЛЮ, 15. СІЧНЯ 1939. РОКУ

В ГОТЕЛЮ FORT PITT (English Room)

В ГОДИНІ 3. ПОПОЛУДНІ

Головним бесідником буде **д-р Лука Мишуга,** що якраз вернувся з Европи. Вступне слово виголосить **о. П. Олексів.** Слово до української жінки скаже **пані Марія Малевич. Адв. В. Онишків** предложить резолюції і відчитає телеграми. Зборами буде проводити **добр. М. Майнош.** Між бесідами **Хори з Норт Сайд і Савт Сайд** заспівають чотири пісні.

Громадяни! Вже всі головні центра нашої іміграції сповнили свій обовязок зглядом Рідного Краю. В Ню Йорку зібрано $3,000, у Філядельфії $1,500, у Клівленді $1,200, в Шікаґо $1,000, в Дітройті $1,000, в Йонґставні $400. З Арнолд добр. І. Федан — як одиниця — післав $100; навіть Амбрідж і Аліквіпа уладили свої протестаційні віча. Лише один Пітсбурґ дотепер нічого не зробив. Наша нація переживає історичний час будови своєї держави. Тож час забути про особисті амбіції та взятися до спільної праці.

Проситься, щоби Братства і Товариства всіх українських організацій жертвували якусь суму грошей і принесли на це віче. Кожний Українець і Українка також повинні зложити відповідну жертву.

Дотепер ось такі товариства ухвалили жертви на будову своєї Держави: Горожанський Клюб з Карнеґі $50; Тов. ім. Т. Шевченка з Карнеґі $25; Тов. Січ з Карнеґі $25; Бр. св. О. Николая $20; Союз Українок з Пітсбурґа $15. Гроші вишлеться через Обєднання до рук о. д-ра Волошина.

ЗА КОМІТЕТ ВІЧА: **М. Майнош,** предс.; **Марія Малевич,** секр. рек.; **М. Залеський,** секр. фін.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА В АМЕРИКАНСЬКІМ МУЗЕЮ

Виставку українського народнього мистецтва, що йшла в Бруклинськім Музеї від двох тижнів, продовжено на ще один тиждень. Її закриється 8. січня.

Виставка невеличка, але зроблена з великим смаком і приносить честь українському народові. Складається вона з пару прикладів автентичних строїв, виставлених у головній салі при вході, та з українських писанок, деревних виробів, вишивок та одітих в українські строї ляльок, виставлених у бічних крилах музейного будинку. В іншому місці є статуетка Олександра Архипенка „Ма".

При кожному виставленому предметі є довші пояснення про походження експонату, його вживання, причини його повстання, тощо. Подано теж при тому, з чиєї колекції походить експонат.

Бруклинський Музей знаходиться на вулиці Істерн Парквей у Бруклині. Він легко доступний підземною залізницею „Інтерборо".

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

АМБРІДЖ, ПА.

Дня 11. грудня м. р. Братство св. О. Николая, 276. від. У. Н. С., переводило річний мітінґ. Предсідник С. Прокопович отворив мітінґ і сказав до членів, щоби вибрали предсідника до переведення річного мітінґу. Вибрано ним гр. Тому Орловського одноголосно. Цей подякував приявним членам за вибір і попросив членів, щоби спокійно заховувались, а кожний дістане голос підчас дискусії. Рекордовий секретар, гр. Іван Новаківський, відчитав протокол з місяця листопаду і цей протокол був принятий без зміни. Опісля здав справоздання предсідник С. Прокопович. Члени вислухали його вдоволяючо, а відтак наступило справоздання фінансового секретаря Мих. Фука з доходів і розходів, котре приявні вислухали із запертим духом. Члени приняли вдоволяючо його діловодство. Пан Гриневич, як касієр, сказав, що годиться зо справозданням секретаря. В імені контрольної комісії пан Юліян Монастирський і його товариш ствердили, що знайшли книжки в порядку.

Відтак предсідник проголосив вибір уряду на 1939. рік. Були вибрані: Григорій Лазар, предс.; С. Прокопович, заст.; Михайло Фук, фін. секр.; І. Новаківський, рек. секр. Л. Гриневич, кас.; Т. Фізор, заст. Контрольна комісія зістала затверджена надалі без вибору.

По укінченню вибору уряду пан Лисяк подякував урядникам за їх щиру працю, що справедливо працюють для добра нашого братства і У. Н. С. і тому заслуґують на вотум довіря. Члени всі встали з місць на знак подяки й пошани своїм урядникам і відспівали їм „многая літа". Опісля наступило заприсяження нового уряду. Підчас цілого мітінґу члени заховувались дуже чесно і забирали голос про добробут цього відділу, радили в чесний спосіб без закидів і без сварок. Кожний член хвалив, що коротенький час, бо всього 3 години, тревав мітінґ. По укінченню мітінґу секретар Мих. Фук сказав до членів, що наш член бізнесмен п. Т. Кульчицький дав всім членам гостину. Секретар Фук кликав до членів вписувати свої діти до У. Н. С.

Мих. Фук, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІПАНИ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 172., відбудуться в неділю, 8. січня 1939., в 2. годині пополудні, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на ці збори конечно, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання уряду і контр. комісії з діловодства за цілий рік. Буде вибір нового уряду на 1939 рік. Хто має приятелів, знайомих або дітей, котрі ще не є членами, хай приведе на збори й впише в члени У. Н. Союзу. — Михайло Мороз, предс.; Микола Кравчук, кас.; Василь Денис, секр.

WILKES-BARRE, PA. The St. John Baptist Society, branch 223, will hold a monthly meeting on Sunday, Jan. 8, 1939, at St. Peter & Paul Ukrainian Church Hall, 635 N. River St., W.-B., Pa. All members are asked to attend. Important matters will be discused: The following officers were elected at the yearly meeting held on Dec. 4, 1938: John Choliy, Pres.; Sam Shopiak, Vice-Pres.; John Melnyk, Fin. Sec.; John Barnas, asst. Sec.; John Hrencecin, Sec.; Luke Chubada, Treas. — John Hrencecin, secretary.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Місячні збори Тов. Українських Січових Стрільців, від. 44., не відбудуться 8. січня з причини свят; члени мають принести свої місячні вкладки до секретаря або до інших урядників, в кожний день по святах. На річних зборах вибрано той самий уряд, що був минулого року. Також ухвалено, щоби члени більше приходили на зборо й платили свої місячні вкладки. — В. Шишка, предс.; А. Бодник, кас. Л. Демчук, секр.

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА НА РАДІО.

З радіової стації W.J.Z. розлалася в вівторок від 7:30 до 8. години вечором українська музика. Була це правильна вівтіркова пів-година „Консолидейтед Едисон Ко.", підчас котрої в кожній програмі виступає якась іміґрантська нація. Виступали вже давніше еспанці, москалі й інші, а тепер виступили українці. Впорядчики вечора використали приготовання, які робляться до Першого Українського Симфонічного Концерту, що відбудеться в неділю, 8. січня цього року, і дали нагоду виступити хорові й солістці того концерту з уривками концерту.

Хор і солістка співали композиції українського композитора Павла Печеніги-Углицького, які входять у програму того концерту. Хор відспівав „Молитву козаків" та частину „Зназулі". Кожне виконання було знамените. В салі радіової стації зібралося багато публики, української й неукраїнської,і вся вона без виїмку була співом захоплена. „Зазуля" це відома нашій публиці народня пісня, але композитор додав до неї стільки нового, що слухачі слухали її як нового твору.

Солістка цього концерту, пані Розмарі Бранкато, відспівала з концерту одну пісню. Співала українську пісню в англійськім перекладі. З її співу видно було вишколену співачку з великим досвідом і співацькою культурою. Вона може бути прикрасою найвибагливішого концерту. Співала з великим відчуттям пісні з мягкістю.

Зібрана на авдиції публика була так захоплена радіовим виступом, що багато гостей пішло відтак до „Стейнвей Гол" кілька блоків дальше, щоби послухати фонографічних рекордів, що їх здіймали з радіового концерту. Хотіли почути вислухані вже раз пісні ще раз і ще раз налюбуватися гарними композиціями й їх знаменитим виконанням. Не розчарувалися, бо рекорди вдалися знаменито.

Вівтіркова радіова година була найкращим приміром культурної пропаґанди для українського народу. Мимоходом вона була теж розголосом для Першого Українського Симфонічного Концерту, що відбудеться в цю неділю в великій нюйорській салі Карнеґі Гол. Радіова авдиція показала можливости цього концерту. Послухавши уривків концерту, люди зараз запитували радіову стацію телефонічно, коли й де буде цей концерт. Участь не-української публики буде певно велика. Пожаданим було би, щоби дописала теж і українська публика. З огляду на те, що це український симфонічний концерт, було би справді національним скандалом, якби на таку гарну музику пішли чужинці, а не пішли українці. Цим українці показали би, що вони не заслуговують тої гарної штуки, яку їх власні сини продукують.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. Г., Ню Йорк, Н. Й. — В списі жертводавців в „Свободі" з 3. січня ц. р. має бути Гринько Семусь, а не Сенусь.

Істон, Па. — Між жертводавцями з весілля має бути: Микола Підгайний $1.

І. В., Бруклин, Н. Й. — Дякуємо за коляди з краю. Та на одно треба звертати увагу: вірші мусять бути віршами. Мусить бути ритм і рим і добра мова. Дещо використаємо.

Н. С., Бруклин, Н. Й. — Пишіть за те, що Ви вважаєте за найкраще, а не відповідайте тому, що пише про те, що йому подобається. Ваша заввага про того читача, що не викидає „Свободи", а висилає часапис по прочитанню на Карпатську Україну, дуже розумна. З таких треба брати собі приклад.

Я. Удич, Ню Йорк, Н. Й. — Має бути у дописі, що Ви були у відвідинах у знайомого в Коршилівці, бо походите з Михновець, повіт Турка.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НА СВЯТА!

Як кождого року, так і цим разом бажаємо пригадати Шановній Публиці, що коли робите закупи мясних продуктів, усяких вудженин та сирових мясив, то не забувайте, що ми це все маємо в нашім складі і все виробляємо на місці.

Про якість товару, цін і т. п. говорить сам за себе наш бізнес, котрий постійно зростає на тім самім місці 17 літ.

П. СТАСЮК

124 FIRST AVENUE, NEW YORK CITY

МІЖ 7-МОЮ И 8-МОЮ ВУЛИЦЕЮ

ФІЛІЇ:

628 - 5th Ave.,	**121 Nassau Ave.**
(МІЖ 17-тою і 18-тою ВУЛИЦЕЮ)	(Між вулицями Eckford і Oakland) (GREENPOINT)
BROOKLYN, N. Y.	**BROOKLYN, N. Y.**

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жертви на Карпатську Україну.

Члени Тов. Дністер, 361 від. У. Н. Союзу, на своїх зборах 3. грудня 1938 піддали думку, щоб зложити жертви Карпатській Україні. По короткій дискусії жертвували: М. Гринкович $2.50; М. Пізнак $2; по $1: Т. Шимкович, І. Зборовський, В. Бучинський, Н. Ниський, В. Ґерич, Кацюбка, А. Чайка, Ф. Курц, Е. Білецький, С. Пухір, І. Задорожний, Скоревич, М. Василик, Кібюк, Л. Миронюк, М. Притула, М. Александер, С. Деркач, Н. Левкович, М. Сербинський, М. Никифорчин, Я. Мелета, Василик, А. Брикович, П. Гевко, Ю. Мадей, М. Паньків, Н. Добрянський, Ю. Чорнюк, І. Ничка, А. Брикович, І. Проценко, А. Карабін, А. Гузар, М. Ратушний, Драґан, А. Савула, Вовк, П. Бойко, А. Кузик, Й. Шевчук, Н. Сенів, Ящишин, Д. Костишин; по 50 ц.: Жагайло, Шипула, Помийчук, Гарасимчук, Ґуральний, І. Гузар, Н. Н., Кучма, І. Галичин; А. Свитак 40 ц.; К. Паламар 30 ц.; по 25 ц.: Петрів, Й. Івах, Мединський; дрібними $10.55. Разом $65, які переслано через Обєднання.

Уряд Тов. Дністер.

БРИДЖПОРТ, ПА.

На визвольну боротьбу.

На забаві в громадян Сарабунів 4. грудня ц. р. приявні перевели збірку на визвольну боротьбу і зложили $8.70. Гроші вислано через Обєднання. Зложили по $1: Сарабун, Квасінський, Молочарнюк, Вітошинський; пані Квасінська 50 ц.

Василь Вітошинський.

КЛІВЛЕНД, О.

На Карпатську Україну.

Гром. М. Клітинський справляв повесільну забаву своїй донці Анні. Між іншими забрав слово Н. Задерецький і, представивши гостям справу Карпатської України попросив їх зложити жертви на ту ціль. Зложили по $1: М. Клітинський, М. Вербинський, М. Когут, Н. Задерецький, П. Михальчишин, П. В. Пери, К. Коваль; по 50 ц.: М. Гавриляк, П. Качоровська, Н. Хмарик, С. Сульницька; по 25 ц.: З. Вело, М. Дільний. Дрібними $1.20. Разом $10.70. Гроші вислано через Обєднання. Збіркою занялися: М. Вербинський, і М. Когут.

Н. Задерецький.

БРУКЛИН, Н. Й.

Примірні річні збори.

Дня 12. грудня 1938 Т-во Запорозька Січ, від. 325 У. Н. Союзу, мало свої річні збори. При тій нагоді не забуло за Карпатську Україну і ухвалило з каси $25 на ту ціль, а також зібрано серед членів $12. В тім В. Палащук і Е. Біленький дали по $1.

П. Малицький, секр.

УВАГА! ГРОМАДЯНИ! УВАГА!

DETROIT, HAMTRAMCK, DEARBORN, MICH.

НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ФІЛЬМІ

МАРУСЯ

признано американськими фільмовими критиками *** STARS, тобто її оцінено нарівні з найкращими Голівудськими фільмами.

N. Y. DAILY NEWS пише: ...exceptional pageantry and beautiful choral arrangements make "Marusia" an **outstanding** production...

N. Y. TIMES: ...So much humor and pleasant singing & dancing...

DAILY MIRROR: ...Outstanding ...doubly delightful...

World-Telegram, Journal-American та інші нюйорські ґазети також дали гарну критику.

ПРЕМІЄРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛЬМИ

„МАРУСЯ"

по пісні „ОЙ НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, НА ВЕЧОРНИЦІ"

відбудеться

У WILSON THEATRE, 334 MADISON AVENUE, DETROIT, MICH.

на другий день РІЗДВЯНИХ СВЯТ,

У НЕДІЛЮ, 8. СІЧНЯ (JANUARY 8, 1939)

Висвітлюється від години 2:30 аж до 11. год. вечорі.

Фільма буде висвітлюватися ТІЛЬКИ ОДИН день.

WILSON THEATRE дуже гарний, має дві тисячі крісел. Тому за один день всі люди вищезгаданих громад можуть видіти цю фільму. В Гемтрамк і Дірборн не можна знайти відповідних театрів, тому просимо не чекати фільми „Маруся" в тих громадах, а ВСІ ГРОМАДЯНИ ВИЩЕЗГАДАНИХ ОКОЛИЦЬ ПРИЇЖДЖАЙТЕ 8-го СІЧНЯ до WILSON Theatre в Дітройті. Щоби застати цілу програму потрібно бути в театрі: в 2:30 або 4:30 пополудні, 6:30 та 8:30 вечором.

ПРИХОДІТЬ ВСІ подивитися на ту прекрасну фільму, а зокрема послухати в дні Різдвяних Свят чудових колядок, наспіваних для фільми хором славного професора Олександра Кошиця. Музика до фільми проф. Р. Придаткевича.

З НАГОДИ РІЗДВЯНИХ СВЯТ

Український Клюб Родина улаштовує в СУБОТУ, 8. СІЧНЯ, в 8. год. веч.

 СВЯТОЧНУ ВЕЧІРКУ

в салі „УКРАФІЛЬМ", 747 Бродвей, Ню Йорк. Музика. Забава. Вступ 45 ц. Проситься всіх. 3-4

МОЛИТОВНИКИ

Віночок (у білій кавчуковій оправі, з образцем по середині. Малого формату. Для дітей)	$ .90
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі)	1.35
Помилуй нас Боже (в чорній шкіряній оправі	1.35
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній справі)	1.35
Ангел Хранитель (в білій кавчуковій оправі з образцем по середині)	1.70
Бог радость моя (сторін 606. В гарній мягкій чорній опр.	2.00
Бог радость моя (сторін 606. В білій кавчуковій оправі з образцем по середині)	2.50

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГОЛОС З РІДНОЇ ЗЕМЛІ.

Одні українські громадяни, що перебувають в Дітройті, одержали листа з села Березова Вижнього, в якім є вісти про страшні події під польським пануванням. Це пише молодий сільський хлопець, що вже кілька разів сидів в польській тюрмі.

Передаємо уривки з того листа:

„Камінь змяк би, а не то людина, колиб почув про ті знущання, що діються під польською владою нашому, українському народові. Хочу написати тобі про ті знущання, а ти подай їх там, на вільній американській землі, далі. Нехай наші брати відчують наш біль разом з нами. Коли брат братові подасть руку, тоді і неволя не буде страшна. Бо в єдности сила. Не забувайте там про своїх братів. А тих братів є не десятки, чи сотки. А тисячі, а навіть міліони. Вдарте там у дзвін тривоги і скажіть світові, що ми, український нарід, хочемо бути вільні. Один Бог, одна нація, один дух, одна думка висвободить нас.

„В нас тепер такі важкі часи, що важко далі видержувати. 25 листопаду ц. р. в Березові Вижньому виарештовано кількадесять осіб, самих найсвідоміших українців, зате, що брали участь в поході 950-ліття хрещення України. Багато в тім поході було наших людей. Около десять тисяч і то лиш з трьох довколичних сіл. Всі люди зійшлись біля церкви і звідтам дорогою, уставлені в чвірках, удались над ріку. Все відбулось в найкращому порядку, бо були свої впорядчики. Тепер власне тих впорядчиків арештували.

„Над рікою, що випливає з Ратундола, коли пригадуєте собі, відбулось те свято хрещення. Нарід присягав на вірність рідній церкві й Україні. Священик, що переводив ту присягу, малощо за те не потерпів смерти. Робили на нього напад: прийшли до нього серед ночі якісь люди і сказали, що тяжко захворів в селі один чоловік і треба поспішати з св. дарами. Священик зібрався, пішов до церкви по св. дари, але звідтам післухав, як ті люди на дворі говорили, що треба йому зробити кінець. Священик чимскорше замкнувся в церкві і не виходив звідтам. Напасники, побачивши, що священик пізнав хто вони, почали бити в двері і жадати, щоб відчинив. При тім вони лаяли його по польськи соромицькими словами. Та священик не відчинив і просидів у церкві до рана.

„По всіх селах діється таке саме, а то й гірше. Бють, мордують людей і ніхто не знає, за яку провину. Багато тепер у нас говорять про Карпатську Україну, та про загальне визволення українського народу. Напиши мені, що знаєш про те? Пиши на адресу родичів, бо тут тепер часи непевні: нині я тут, а завтра мене можуть замкнути".

НЕБЕЗПЕЧНА КРАСУНЯ?

Чешка Ліда Баарова, німецька фільмова зірка, замужна за фільмового актора Густава Фреліха, котра, як ходять чутки, дуже подобалася німецькому міністрові пропаганди, Гебельсові. Приятелі Фреліха, кажуть чутки, побили Гебельса, а жінка Гебельса, мовляв, хотіла взяти від нього розвід.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Жертва на Карпатську Україну.

Літом 1938 р. при укр. прав. церкві заснувався видавничий комітет, якого ціллю є видавати листівки визначних укр. діячів і видані листівки поширювати головно серед молоді в Америці. В склад видавничого комітету входять: С. Сосницький, Йосиф Воробець, Ст. Урбанський та А. Співак. Всі вони уроджені в Америці. Чистий дохід із згаданої „Видавничої Спілки" завсіди має йти на народні цілі в рідному краю, бо, мовляв, молоді українці грошей не мають, щоб жертви складати на визвольну боротьбу, але своєю працею все хочуть помагати Україні.

Нюарська видавнича спілка до нині видала листівку-портрет сл. п. Евгена Коновальця. Клішу випозичено в ОДВУ. З розпродажі першої листівки вплинуло $41.67. За друк і папір заплачено $5.50. Чистий дохід $36.17 переслано через Обєднання на Карпатську Україну. На цьому місці треба підкреслити, що згаданим молодим людям належиться признання за їхній чесний труд для української справи. На будуче появляться портрети-листівки діячів із Карпатської України.

о. д-р В. Клодницький.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. На річних зборах Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211. дня 10. грудня вибрано на 1939. рік такий уряд: Григорій Димкович, предс.; Василь Карпів, заст.; Микола Слободзян, кас.; Пилип Рій, заст.; Теодор Соколовський, секр.; Василь Белей, заст.; Іван Набережний і Стефан Дзера, контролори; Микита Кость і Василь Наконечний, надз. хорих; Іван Грицак, господар маєтку; Марко Каралюс, дверник. Наступні збори відбудуться в неділю, 8. січня 1939., в годині 2:30 пополудні, в церковній галі укр. прав. громади, 35 Варен ул. Обовязком є кожного члена бути на тих зборах. — Т. Соколовський, секр.

КРАСА!

Щасливі ті, що її посідають. І ви можете добитися краси для себе, якщо ви зробите собі відповідну причіску. Вживайте одної з наших „святочних спеціяльних" причісок і самі про це переконайтеся.

Oil Wave $2.50. Steam Wave $3.50. Machineless Wave $5.00.

MAY'S BEAUTY SALON, INC.

126 MARKET ST., NEWARK

Проти Бамбергера.

Телефон: MA 2-9773

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

SCRANTON, PA.

На Святий Вечір, у пятницю, 6. січня, від години 6:30 до 7:00 вечором зі стації WGBI, Scranton, Pa. (880 k. c.) відбудеться святочна радіопрограма, виконана Українським Хором ім. св. Кирила й Методія з Олифант, Па., під диригентурою Л. Сорочинського.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

Пошукую у дуже важній справі ФИЛИПА ВИСОЧАНСЬКОГО, котрий мешкав колись у Spangler, Pa., пізніше одружився з вдовою Катериною Ярош в Ambridge, Pa. Хто дасть мені його адресу, то одержить десять ($10.00) долярів нагороди. Всякі інформації прошу слати до: Stephen Evanitsky, 725 — 18th St., Ambridge, Pa. 2-4

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ОЛІЙ—МІД—КУТЯ НА СВЯТА!

КУПУЙТЕ В СУРМІ!

Фунт куті піханої	$ .20
Солодкий мак	.20
Чистий мід з Саратоґи	1.25
Сімяний олій, з краю	1.30
Макітри краеві по	1.50
Картки на свята 12 за	.50
Календар Селянський	.40
Календар „Наш Лемко"	.40
Календар Веселий	.35
Відривний Календар	.50

Як хто бере понад 3 доляри, ми оплачуємо пересилку. Посилайте замовлення враз з грішми.

СВЯТОЧНА РАДІО ГОДИНА СУРМИ буде 7. січня від год. 3:30 до 4:30 пополудні. Перешліть пожелання своїм через радіо. Адресуйте або заходіть на (нову) адресу:

S U R M A

325 E. 14th ST., NEW YORK CITY.

Між 1-ою та 2-ою Евеню.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниці, як далеко поза Нюарком. Врazі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. — Office:

383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave.

N E W A R K, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Уйдертейкер заряджує погребами по ціні так низькій, як $150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as $150.

Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 158 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (2)

В Лоанґо очікувала Тарзана нетерпелива трійця. „Чи ви думаєте, капітане Лявак, що він справді може знайти Брайена?" запитала Гелена Греґорі. Француз стягнув раменами. „Коли Тарзан не відшукає його, то ніхто його не відшукає. Автім", додав він по хвилі, „ваш брат зник вже два роки тому. Треба брати під увагу і це, що він вже може не живе".

Але дівчина не хотіла брати під увагу цеї можливости. Вона вірила свято, що її брат живе і ніщо на світі не всилі було захитати цеї віри. Її брат Брайен вибрався два роки тому на загадочну експедицію. Кількох з його експедиції згинули на шляху до мети. А кількох вернулись і розказували дивні історії про зникнення Брайена, без сліду.

Серед розмови дівчина нагло почула присутність якогось чоловіка. Вона звернула на бік очі і побачила величезного, обсмаленого на бронзово і напів нагого чоловіка. Це був Тарзан. Її очі розкрились і в першім здивуванні вона прошептала: „Цеж сам Брайен". Але вже по одній хвилині вона побачила помилку. А Лявак за той час сказав: „Це Тарзан, пан нетрів".

Але коли Гелена дала на хвилину оманутись подібністю Тарзана до її брата, то інше товариство, що сиділо недалеко при іншім столі, таки на добре повірило, що Тарзан це Брайен. Жінка, що сиділа з чоловіком при іншім столі, прошептала поспішно: „Це Брайен! По таких довгих розшуках ми таки його знайшли. Тепер ми мусимо його схопити".